

- Міністерство освіти і науки України
- ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОНУ
- **Національний університет «Чернігівська політехніка»**
- Навчально-науковий інститут (ННІ) економіки
- ННІ права і соціальних технологій
- ННІ життєдіяльності, природокористування і туризму
- ННІ менеджменту, харчових технологій та торгівлі
- Наукове товариство здобувачів вищої освіти і молодих учених НУ «Чернігівська політехніка»

- Ministry of Education and Science of Ukraine
- SSI «Institute of Education Content Modernization» of MESU
- **Chernihiv Polytechnic National University**
- Educational-Scientific Institute (ESI) of Economics
- ESI of Law and Social Technologies
- ESI of Business, Quality Management and Life Support
- ESI of Management, Food Technology and Trade
- Scientific Association of Higher Education Applicants and Young Scientists Chernihiv Polytechnic National University

XIII Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених

ЮНІСТЬ НАУКИ – 2023: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

26-27 квітня 2023 р.

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

XIII International Scientific-Practical Conference of students and young scientists

**YOUTH SCIENCE – 2023: SOCIO-ECONOMIC AND
HUMANITARIAN ASPECTS OF SOCIETY DEVELOPMENT**

April 26-27, 2023

CONFERENCE PROCEEDINGS

Чернігів – 2023

Юність науки – 2023: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку Ю52 суспільства : збірник тез доповідей XIII Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 26-27 квітня 2023 р.). – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2023. – 770 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова організаційного комітету:

Маргасова В.Г. – проректор з наукової роботи, д.е.н., професор

Заступник голови:

Гонта О.І. – д.е.н., професор засновник Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих учених «Юність науки: соціально- економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства».

Співголови:

Остапенко Л.А. – директор ННІ права і соціальних технологій, к.ю.н., доцент

Ткаленко Н.В. – директор ННІ менеджменту, харчових технологій та торгівлі, д.е.н., професор

Забаштанський М.М. – директор ННІ бізнесу, природокористування і туризму, д.е.н., професор

Пінчук А.О. – директор ННІ економіки, д.е.н., доцент

Члени організаційного комітету:

Селецький О.В. – декан юридичного факультету ННІ права та соціальних технологій, к.ю.н., доцент

Коломієць Н.В. – зав. каф. кримінального права та правосуддя, д.ю.н., професор

Козинець О.Г. – зав. каф. правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін, к.і.н., доцент

Литвиненко В.М. – зав. каф. публічного та приватного права, к.ю.н., доцент

Нагорна Н.С. – декан факультету соціальних технологій, оздоровлення та реабілітації ННІ права та соціальних технологій, к. психол.н., доцент

Коленіченко Т.І. – зав. каф. соціальної роботи, к.пед.н., доцент

Поленкова М.В. – зав. каф. психології і креативних індустрій, д.е.н., доцент

Зайцев В.О. – зав. каф. фізичної реабілітації, к.п.н., доцент

Острянюк Т.С. – доцент каф. соціальної роботи, к.п.н., доцент

Дерій Ж.В. – зав. каф. економіки, обліку і оподаткування, д.е.н., професор

Хоменко І.О. – професор каф. економіки, обліку і оподаткування, д.е.н., професор

Перетятко Ю.М. – доцент каф. економіки, обліку і оподаткування, к.е.н., доцент

Дубина М.В. – зав. каф. фінансів, банківської справи та страхування, д.е.н., професор

Садчикова І.В. – доцент каф. фінансів, банківської справи та страхування, к.е.н., доцент

Литвин С.В. – зав. каф. іноземної філології, к.пед.н., доцент

Кормільцина С.Ю. – ст. викл. каф. іноземної філології

Ніколаєнко О.В. – ст. викл. каф. іноземної філології

Шакун Н.В. – зав. каф. філософії і суспільних наук, к.філос.н., доцент

Киселиця С.В. – доцент каф. філософії і суспільних наук, к.філос.н., доцент

Колєватов О.О. – доцент каф. філософії і суспільних наук, к.і.н., доцент

Гаценко І.О. – доцент каф. філософії і суспільних наук, к.філос.н., доцент

Ремньова Л.М. – зав. каф. управління персоналом та бізнес-технологій, к.е.н., професор

Кичко І.І. – професор каф. управління персоналом та бізнес-технологій, д.е.н., професор

Бутко М.П. – зав. каф. менеджменту та державної служби, д.е.н., професор

Трейтяк О.В. – доцент каф. менеджменту та державної служби, к.е.н., доцент

Пономаренко С.І. – зав. каф. публічного управління та менеджменту організацій, к.е.н., доцент

Косач І.А. – професор каф. публічного управління та менеджменту організацій, д.е.н., професор

Іванова Н.В. – зав. каф. підприємництва і торгівлі, д.е.н., професор

Денисенко Т.М. – доцент каф. підприємництва і торгівлі, к.т.н., доцент

Зеленська О.О. – зав. каф. туризму, к.е.н., професор

Роговий А.В. – професор каф. туризму, д.е.н., професор Вербицька А.В. – зав. каф. маркетингу, PR-технологій та логістики, к.держ.упр., доцент

Полковниченко С.О. – доцент каф. маркетингу, PR-технологій та логістики, к.е.н., доцент

Попело О.В. – доцент каф. менеджменту та державної служби, д.е.н., доцент, голова ради молодих вчених

Лисенко Н.В. – фахівець I категорії відділу аспірантури та докторантури

потребуватиме змін будівельної частини станцій. Проте там, де це критично, можна розглянути варіант зміни режиму роботи камери. Наприклад, встановлення датчика руху дозволить подавати живлення на камеру тільки при виявленні руху поблизу станції моніторингу, в інший час камера буде знеструмлена і не споживатиме енергію.

Отже, впровадження відеонагляду на станціях екомоніторингу є доцільним в умовах війни та може бути застосованим в якості додаткового джерела інформації при зборі доказів про правопорушення.

У майбутньому планується дослідження щодо впровадження з інформативною метою відеонагляду на станціях екомоніторингу по всій території України в стратегічних місцях як під час війни, так і для забезпечення прав і свобод громадян, захисту від вандалізму в мирний час.

Список використаних джерел

1. Світові IT-компанії звільнили більше 95 тисяч співробітників за місяць. *Останній Bastion*. URL: https://bastion.tv/svitovi-it-kompaniyi-zvillnili-bilshe-95-tisyach-spivrobotnikiv-za-misyac_n52386 (дата звернення: 08.02.2023).
2. Психологічне здоров'я: стан завмирання від впливу війни. *МОН*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/psihologichne-zdorovya-stan-zavmirannya-vid-vplivu-vijni> (дата звернення: 20.12.2022).
3. 3G/4G камера NC947G-EU (2MP, WiFi, PTZ). Technomarket. URL: <https://technomarket.biz.ua/ua/3g-4g-5g-videokamera/972-3g-4g-kamera-nc947g-eu-5mp-wifi-ptz.html> (дата звернення: 20.12.2022).
4. A. Prystupa, V. Marhasova, S. Stepenko, T. Kulko, B. Kulik and K. Novyk. Optimization of Electricity Consumption for Autonomous Monitoring Station "THEOREMS Dnipro", 2022 IEEE 3rd KhPI Week on Advanced Technology (KhPIWeek), 2022, pp. 1-6, doi: 10.1109/KhPIWeek57572.2022.9916347.
5. Транскордонна система гідрометеорологічного та екологічного моніторингу річки Дніпро. URL: <https://theorems-dnipro.stu.cn.ua/> (дата звернення: 30.12.2022).
6. Приступа А. Л., Безручко В. М., Велігорський О. А., Ревко А. С., Кришньов Ю. В. Сучасні автономні гідрометеорологічні вимірювальні станції: монографія. Чернігів : Видавець Брагинець О. В., 2019.180 с.

Одноколов В. О., здобувач вищої освіти, гр. ЕК-211

Науковий керівник – **Шакун Н. В.**, кандидат філософських наук, доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ЕТИКА ТРАНСГУМАНІЗМУ: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ТЕХНОГЕННОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Трансгуманізм - це філософський і культурний рух, який виступає за розширення людських можливостей шляхом використання передових технологій. По суті, трансгуманізм прагне дослідити та розширити межі людського потенціалу, інтегруючи науку, технології та філософію. Цей рух передбачає майбутнє, в якому люди зможуть вийти за межі своїх нинішніх обмежень і досягти розширених когнітивних, фізичних та емоційних здібностей.

Філософський вимір трансгуманізму глибоко вкорінений у різних філософських працях, які сформували його ідеологію. Наприклад, концепцію вдосконалення людини можна простежити в роботах таких філософів, як Фрідріх Ніцше, який запропонував ідею "Übermensch" або "надлюдини" як істоти, що виходить за межі традиційних людських обмежень [10]. Крім того, на філософські засади трансгуманізму вплинули ідеї Жан-Жака Руссо, який досліджував взаємовідносини між людиною і технікою у своїй праці "Міркування про мистецтва і науки".

Крім того, сучасні філософи зробили значний внесок у філософський дискурс про трансгуманізм. Нік Бостром, відомий філософ і прихильник трансгуманізму, у своїй книзі "Суперінтелект: Шляхи, небезпеки, стратегії" [1] досліджує потенційні ризики та переваги штучного інтелекту та його вплив на людство. Бостром порушує важливі питання про етичні наслідки розробки суперінтелектуальних машин, які можуть перевершити людські здібності, а також про необхідність ретельного розгляду їхніх потенційних наслідків.

Макс Мор, видатний філософ-трансгуманіст, виклав принципи трансгуманізму у своїй праці "Принципи екстропії" [2]. Мор відстоює ідею продовження життя до нескінченності, розширення людських можливостей і використання технологій для підвищення добробуту людини. Він представляє бачення майбутнього, в якому людство вийде за межі своїх біологічних обмежень і скористається технологічним прогресом для досягнення нових рівнів когнітивних, фізичних та емоційних здібностей.

Юліан Савулеску, провідний біоетик, також зробив внесок у філософський вимір трансгуманізму. У своїй праці "Посилення людських здібностей" [3] Савулеску досліджує етичні міркування щодо вдосконалення людини і доводить моральну допустимість використання технологій для покращення людських істот. Він обговорює потенційні переваги покращення когнітивних здібностей, фізичної працездатності та емоційного благополуччя людини, а також звертає увагу на проблеми, пов'язані зі справедливістю, безпекою та соціальними наслідками.

До того ж перетин трансгуманізму з передовими технологіями, такими як штучний інтелект (ШІ), порушив складні філософські питання. Наприклад, зростання мистецтва, створеного штучним інтелектом, призвело до дебатів про право власності та крадіжки цифрових творів мистецтва. З розвитком алгоритмів штучного інтелекту, здатних створювати оригінальні твори мистецтва, питання крадіжки творів мистецтва стало більш складним, оскільки мистецтво, створене штучним інтелектом, розмиває межі авторства і права власності. Виникають питання, чи слід вважати мистецтво, створене штучним інтелектом, оригінальним творінням, і якщо так, то кому належать права на ці твори мистецтва.

Крім того, вплив трансгуманізму на людську ідентичність є серйозною філософською проблемою. Оскільки люди прагнуть покращити свої когнітивні, фізичні та емоційні здібності за допомогою технологій, виникають питання про те, як ці покращення можуть вплинути на наше відчуття себе та ідентичність. Наприклад, якщо людина розширює свої когнітивні здібності за допомогою інтерфейсів між мозком і комп'ютером, чи змінює це природу її свідомості та особистості? Як інтеграція технологій у людське тіло і розум впливає на наше сприйняття себе як людських істот? Ці питання кидають виклик традиційним уявленням про людську ідентичність і порушують глибокі філософські роздуми про природу людства і самості.

Якщо ж звернутися до спекулятивної художньої літератури, жанр відомий як "Кіберпанк" має досить багато чого додати, його слоган "High Tech, Low Life" є досить критичним відображенням дистопічного трансгуманізму.

Кіберпанк, часто включає трансгуманізм як центральну тему, забезпечуючи спекулятивне дослідження філософських наслідків впливу передових технологій на людське суспільство. Кіберпанк як піджанр наукової фантастики виник у 1980-х роках і відтоді став популярним і впливовим жанром у літературі, кіно та інших формах медіа.

В основі фантастики кіберпанку лежить інтеграція передових технологій, особливо тих, що пов'язані з комп'ютерними та інформаційними технологіями, в людське тіло і суспільство. Ця інтеграція часто пов'язана з трансгуманістичними темами, такими як розширення людських можливостей за допомогою кібернетичних імплантатів, штучного інтелекту та віртуальної реальності. У кіберпанківських наративах персонажі часто мають доповнені тіла, розширені когнітивні здібності та імерсивні зв'язки з віртуальними світами, розмиваючи межі між людьми та машинами.

Одним із центральних філософських вимірів кіберпанку є дослідження впливу технологій на стан людини. Трансгуманістичні ідеї, такі як злиття людини і машини, ставлять питання про те, що означає бути людиною і як технології можуть формувати людську ідентичність і суспільство. Наприклад, у багатьох творах кіберпанку герої борються з проблемами втрати приватності, втрати волі та дегуманізуючими наслідками життя у високотехнологізованому світі.

Також кіберпанк часто зображує похмуру майбутнє, де прірва між багатими і бідними поглиблюється, а мегакорпорації володіють величезною владою, що призводить до соціальної нерівності та несправедливості. Це антиутопічне бачення відображає

занепокоєння щодо потенційного зловживання передовими технологіями та етичних наслідків трансгуманізму, включаючи питання, пов'язані зі справедливістю, доступом до технологій та концентрацією влади.

Крім того, кіберпанк також заглиблюється в екзистенційні та філософські питання, пов'язані з природою реальності та свідомості в технологічно розвиненому суспільстві. Наприклад, кіберпанківські наративи часто досліджують ідею віртуальної реальності та її вплив на людське сприйняття дійсності, розмиваючи межі між фізичним і віртуальним. Це піднімає філософські питання про природу реальності, автентичність та межі людського досвіду.

Саме поняття мистецтва також переосмислюється в контексті трансгуманізму. Використання ШІ у створенні мистецтва кидає виклик традиційним визначенням мистецтва як продукту людської творчості та уяви. Дехто стверджує, що мистецтво, створене штучним інтелектом, можна вважати формою творчості, оскільки воно передбачає програмування і навчання алгоритмів, які створюють унікальні візуальні чи аудіальні результати. Інші стверджують, що справжнє мистецтво - це відображення людських емоцій, переживань і свідомості, і що мистецтву, створеному за допомогою ШІ, бракує глибини та складності людської творчості.

Крім того, визначення мистецтва постійно еволюціонує в контексті трансгуманізму. Межі того, що є мистецтвом, ставляться під сумнів, оскільки технології розмивають межі між людськими та машинними творіннями. Роль митця, аудиторії та самого мистецького процесу в епоху трансгуманізму переосмислюється, оскільки технології продовжують змінювати ландшафт творчого самовираження.

Насамкінець, трансгуманізм піднімає глибокі філософські питання про вплив передових технологій на людство, включаючи питання, пов'язані з крадіжкою творів мистецтва, людською ідентичністю та визначенням мистецтва. Філософський вимір трансгуманізму є складним і багатограним, спираючись на різні етичні, моральні та соціальні міркування. Трансгуманізм продовжує розвиватися і, безсумнівно, продовжуватиме формувати філософський дискурс і кидає виклик традиційним уявленням про людяність, творчість і природу існування.

Список використаних джерел

1. Bould, M., Butler, A. M., Roberts, A., & Vint, S. (Eds.). (2009). *The Routledge Companion to Science Fiction*. Routledge.
2. Hayles, N. K. (1999). *How We Became Posthuman: Virtual Bodies in Cybernetics, Literature, and Informatics*. University of Chicago Press.
3. Latham, R. (2000). *Consuming Youth: Vampires, Cyborgs, and the Culture of Consumption*. University of Chicago Press.
4. Penley, C. (1991). Feminism, Psychoanalysis, and the Study of Popular Culture. In *Technoculture* (pp. 187-212). University of Minnesota Press.
5. Беріс Гаут. (2000). Створення мистецтва. Отримано з <https://plato.stanford.edu/entries/art-definition>.
6. Бокконі, С., і Ферраріс, М. (2020). Трансгуманізм і трансгресія мистецтва. *Міжнародний журнал мистецтва, культури і технологій дизайну*, 9(1), 1-10.
7. Бостром, Н. (2014). *Суперінтелект: Шляхи, небезпеки, стратегії*. Видавництво Оксфордського університету.
8. МакКормак, Д., та Хатчінгс, П. (2019). Автономія, автентичність, авторство та намір у комп'ютерному мистецтві. В *ICCC* (с. 179-185).
9. Мор, М. (2003). Принципи екстропії. В "Трансгуманістичний читач: Класичні та сучасні нариси про науку, технології та філософію людського майбутнього (с. 39-59). Вайлі-Блеквелл.
10. Ніцше, Ф. (1883). Так говорив Заратустра. Отримано з <https://www.gutenberg.org/files/1998/1998-h/1998-h.htm>.
11. Руссо, Ж. Ж. (1750). Міркування про мистецтво та науки. Отримано з <https://www.gutenberg.org/files/34901/34901-h/34901-h.htm>.
12. Савулеску, Я. (2009). *Підвищення людського потенціалу*. Wiley-Blackwell.
13. Янг, Д. Е. (2019). Філософські основи штучного інтелекту та трансгуманізму: ідеї Деvida Юма. В *ШІ та суспільство* (с. 303-319).